

עלון דברי חיים לפרשת חוקת

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה..." [י"ט, א']
וכבר ידועה השאלה, דלכאורה כיון שמענייני הטהרה מדובר כאן, צריך היה לכתוב "זאת חקת הפרה", או "זאת חקת הטהרה", מדוע נקט הכתוב בלשון זו "חקת התורה"?

בדרך הדרוש כתב האברבנאל לבאר: שוודאי הוא ש"זו חקת התורה", שכן כל מה שנאמר בפרה אדומה – נאמר גם בתורה הקדושה כפי שיבואר:
הפרה צריכה להיות **"תמימה אשר אין בה מום"**, וכך גם על התורה נאמר: "תורת ה' תמימה משיבת נפש".

"אשר לא עלה עליה עול" – אף על לימוד התורה אמרו חז"ל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" כי לא יעלה עול על התורה.

"ונתתם אותה אל אלעזר הכהן" – וכך גם התורה צריכה בלימוד אל עזר אלוקי. כי בלי הקב"ה, בלי סייעתא דשמיא – אין התורה מתקיימת, אי אפשר לדעת אפילו דף גמרא א'!

וכפי שסיפר רבי ראובן קרלנשטיין שליט"א, שהיה מגיד שיעור שהיה מוסר שיעור מידי ערב בעיר הרצליה, והיה שם גוי א' שרצה להתגייר, ובינתיים השתתף שם באותו שיעור. ישב שם בשיעור מידי ערב, האזין ולא הבין כלום. ומדובר על אדם משכיל, פרופסור מתמטיקה במקצועו, אמנם בשיעורים לא תפס כלום, זאת בשעה שלצידו יושבים בחורים צעירים בשיעור המכינים הכל.

אחרי כמה ימים שראה שאינו מצליח להתקדם במאומה, פנה אל המגיד שיעור ושאל: אמור לי, כיצד אתגייר אם כעת אני מנסה ללמוד ואיני מצליח?

המגיד שיעור לא ידע מה להשיב לו, אמר: בוא ואקח אותך לגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, ונראה מה יאמר.

באו לרבי חיים וסיפרו לו את הסיפור, אמר רבי חיים: ברור, אין לו מלמד... אמר המגיד שיעור: אני המלמד!

"לא", חייך רבי חיים, "אנו מברכים ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל" – הקב"ה הוא המלמד, אבל הוא מלמד תורה רק "לעמו ישראל". כעת הוא עדיין גוי ואין לו מלמד, לכשיתגייר – יהיה לו מלמד...!"

"הוציא אותה אל מחוץ למחנה" – כך הוא גם בלימוד התורה, שהעיון האמיתי בתורה הקדושה הוא בהיות האדם מחוץ למחנה, כלומר מחוץ לכל ההמולה החיצונית, אלא בתוך בית המדרש, שם אדם בורח מן העולם ושוקע כל כולו בלימוד התורה.

"ושחט אותה לפני ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו" – בפרה האדומה נצטווה הכהן לשחוט אותה ולהוציא את דמה אשר בפנימיותה, וכך הלומד את תורת ה', צריך להשיג ולהבין בעיון את הפנימיות שבכל דבר...

ע"פ האברבנאל

"ויקחו אליך פרה אדומה" [י"ט, ב']

אמרו חז"ל בראש השנה כ"א: "ביקש קהלת למצוא דברי חפץ" – ביקש קהלת [שלמה המלך] להיות כמשה, יצתה בת קול ואמרה לו "וכתוב יושר דברי אמת".

שלמה המלך רצה לדעת טעמה של פרה אדומה כמו שמשה ידע, וידיעתו של משה רמוזה בפסוק: "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת", ר"ת **"למשה"**, כלומר שטעם לקיחת פרה אדומה נתגלה למשה.

ביקש שלמה גם כן לדעת טעם פרה אדומה, שגם שמו רמזו כאן בר"ת **"לטמא מעפר שריפת החטאת"** ר"ת **"שלמה"**, ועל סמך זה רצה להיות כמשה לדעת טעם פרה אדומה.

יצאה בת קול ואמר **"וכתוב יושר דברי אמת"** – היינו מי ששמו כתוב ביושר הוא ידע דברי אמת, והשם "שלמה" אם כי רמזו, אבל הוא שלא כסדר.

חיד"א בשם חכמי אשכנז

"וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב" [י"ט, ז']

אף על פי שהפרה היתה מטהרת את הטמאים, בכל זאת היתה מטמאה את הטהורים אשר התעסקו בה. משום שהפרה האדומה הרי באה לכפר על חטא העגל, והנה אמרו חז"ל כי באמת לא היו ראויים בני הדור ההוא לחטא, ולא חטאו אלא כדי להורות דרך תשובה לדורות הבאים כמבואר במסכת עבודה זרה דף ד', ונמצא שאותו דור עצמו נענש, אבל על ידו יצאה תקנה לדורות האחרים.

לכן גם בפרה אדומה, שמכפרת על חטא העגל, כך הדבר – שיש בה תקנה לאחרים הטעונים טהרה, וטומאה לאלה המתעסקים בה...

דרשות חתם סופר

"זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים" [י"ט, י"ד]

דרשו חז"ל בבבא מציעא: אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם, ולכן אין הם בכלל טומאת אהל, שכן כאן נאמר "אדם כי ימות באהל וכו'", והם הרי אינם קרויים אדם.

וכתב האור החיים: וכבר המשלתי במקום אחר ענין זה, לב' כלים שהיו אצל בעל הבית, א' מלאה דבש וא' מליאה זבל, ופינה אותם והוציאם מחוץ לחדר, אותה שהיתה מליאה דבש, מתקבצים לה כל הזבובים והרמשים, ואותה שהיתה מליאה זבל הגם שיכנסו לה קצת מהרמשים לא ישווה לשל דבש.

כמו כן אדם מישראל שמת, להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף יתקבצו הקליפות לאין קץ, שהם כוחות הטומאה, התאבים תמיד להידבק בקדושה ליהנות מהערב, ולזה יטמא באהל, ואפילו אלף בתים מקורים וא' פתוחה לחבירתה, הטומאה תמלא כל החדר המקורה. מה שאין כן אשר לא מזרע ישראל, להיותו מושלל מהקדושה, אין כל כך התקבצות הטומאה אלא חלק הממית הנדבק בגוף, ואשר יסובב הכל היא התורה [שכן על ידי שקיבלו

ישראל את התורה נעשו עם ישראל דבר שהרוחנים השפלים
תאבים להידבק בו].
[...] ואמר "זאת התורה" שמסיבתה הוא שאותו שנקרא אדם
מטמא באהל, אבל אומות העולם העולם שאין להם תורה
וכו'.

ע"פ אור החיים

"ותמת שם מרים ותקבר שם" [כ, א']

ובמדרש איתא: מלמד שכלו מתי מדבר.

ויש לבאר הלימוד כך, שהרי אמרו חז"ל שבימי שהות בני
ישראל במדבר היו חופרים להם קברים בכל תשעה באב
ולנים בתוכם, ולמחר, היו מהם נשארים בקבר מתים, ומהם
קמים וחוזרים לבתיהם. כך היו נוהגים עד אשר מתו כל אנשי
דור המרגלים אשר נגור עליהם למות במדבר.

יוצא איפוא שבמדבר היתה תמיד הקבורה קודמת למיתה,
וכיון שנאמר כאן תחילה "ותמת" ואח"כ "ותקבר" - הרי
מכאן ראייה שכבר כלו מתי מדבר ולא היו עוד מקדימים
קבורה למיתה...

שני המאורות

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"

[כ"א, כ"ז]

כתוב בגמרא: "על כן יאמרו המושלים באו חשבון" -
"המושלים" - אלו המושלים ביצרים, "בואו חשבון" - בואו
ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר
עבירה כנגד הפסדה, "תבנה ותכונן" - אם אתה עושה כן
תבנה בעולם הזה, ותכונן לעולם הבא.
למדונו כאן חז"ל מוסר עצום, אמנם יש לבאר מה ענין מוסר
זה לפסוק המדבר על מלחמת סיחון ומואב?

הנה ארץ מואב היתה חזקה ומבוצרת ולא היה שייך ללכודתה
ולכובשה. ואיך בכל זאת הצליח סיחון לכבוש את מואב?
דרך עיר "חשבון"! כי עיר חשבון לא היתה נחשבת בעיני
מלך מואב למאומה, כי היתה עיר קטנה בקצה מלכותו, על
כן לא ייחס לה חשיבות ולא ביצר אותה כל צרכה, ודרך
אותה העיר הצליח סיחון לכבוש את כל ארץ מואב, כי ע"י
שכבש את חשבון הדרך היתה סלולה לפניו לכבוש את כל
ארצו.

וזה שאמר הכתוב "כי חשבון עיר סיחון והוא נלחם במלך
מואב הראשון" - כיון שמלך מואב לא החשיב את חשבון, זו
היתה סיבת כיבוש כל ארצו מידו, שכן על ידי כיבוש עיר
סיחון, הצליח לנצח את מואב - "והוא נלחם במלך מואב
הראשון".

לפי זה אין מקום ראוי ונכון יותר ללמוד את המוסר נגד
היצר, אם לא מהפרשה דנן: "בואו חשבון" - בואו ותראו איך
סיחון הצליח לכבוש את מואב, דווקא מעיר חשבון הקטנה
העומדת בסף, ועיקר הצלחת האויב היא מהמקומות
החלשים. וכן האויב הותיק והזקן - היצר הרע, אומנותו
מצליחה ועושה פרי, כי הולך בדרך זה לפתות בני אדם
בתחילה בקצוות - היינו בגדרים והסייגים שקבעו רבותינו,
וכשמצליח להכשיל בדברים אלו, דרכו סלולה להפילו עד

שאל תחתית, כפי שאמרו חז"ל: כך דרכו של היצר הרע:
היום אומר לו עשה כך ומחר עשה כך, עד שאומר לו לך
עבוד עבודה זרה והולך ועובד. כלומר, דרכו של היצר
להפיל את האדם לכפירה בה' בהדרגות, ומתחיל בפתח קטן
"לפתח חטאת רובץ", ומאו והלאה כבוש הוא בידו לשלוט בו
כרצונו.

יערות דבש

"בואו חשבון" [כ"א, כ"ז]

האדמו"ר מסקולען נוהג היה לומר: כשיהודי הולך לקיים
מצוה, שומה עליו לבחון ולשאול את עצמו, במה אגרום
להקב"ה יותר נחת רוח? כשננהוג על פי חשבון כזה בכל צעד
ובכל עשייה שהיא, נמצא עצמנו לא פעם בוחרים לעשות
מעשה, אשר כלפי חוץ נראה פחות זוהר ומרשים, אך ללא
ספק הוא יסב יותר נחת רוח לבורא עולם.

הוא עצמו נהג כן למעשה, כפי שמסופר שמקורביו הציעו לו
לפתוח ישיבה לבחורים בני תורה, אך הוא לא עשה כן, אלא
העדיף לייסד רשת בתי חינוך לילדים עזובים ממשפחות
העולים החדשים בארץ ישראל, תחת השם "חסד לאברהם".
את מעשהו נימק באמרו: אם לא אפתח ישיבה לא יקרה
מאומה, הבחורים ילכו ללמוד בישיבה אחרת, ולריבוננו של
עולם אין הבדל אם ילמדו בישיבת סקולען או במקום אחר...
לא כן אם לא אפתח את המוסדות "חסד לאברהם" בארץ
ישראל, והילדים העזובים יפלו טרף, חלילה, למוסדות של
אנשי השמאל החילוני...

סיפור השבוע

"ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל"

מבאר רש"י מדוע בכו על אהרן "כל בית ישראל", אלא
שהמילה "כל" באה לרבות גם האנשים וגם הנשים, לפי
שהיה אהרון רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין
איש לאשתו.

מסופר על הרבי מטשעבין שעסק פעם א' בענין של השכנת
שלום בין איש לאשתו, והשקיע בענין זה ראשו ורובו, והדבר
היה גוזל שעות רבות מומנו היקר.

שאלו אותו מקורביו: למה יתעסק הרב עם כל זה, הרי זה רק
לוקח ממנו את את בריאותו וגורמת לו עגמת נפש?
ענה להם: יודע אני כי עיסוק זה גורם לי עלבונות ועגמת
נפש רבה, אולם הכל כדאי ובלבד שישכון השלום בבית
יהודי!

ואז הוסיף ואמר בפיקחותו: חז"ל אומרים בברכות נ"ז: הרואה
קדירה בחלום יצפה לשלום, ומדוע? כי הקדירה היא עצמה
משכינה שלום בין האש שתחתיה ובין המים שבתוכה.
ועכשיו תאמרו לי: ומה מקבלת הקדירה בתמורה? היא
מתלכלכת בפיה ופניה משחירים!...

שבת שלום!

יוצא לאור ללידה קלה יהודית בת יעל שמחה שתחיה

לכל ענייני העלון נא לפנות במייל ל:

kosssover@gmail.com